

Filmoteka Szkolna

Temat lekcji: Multiplikacje *Tanga* Zbigniewa Rybczyńskiego

Opracowanie: Karolina Haka-Makowiecka

Przedmiot: język polski

Etap edukacyjny: szkoła ponadpodstawowa, klasa humanistyczna

Czas: 2 godziny lekcyjne

Cele:

uczeń:

- odbiera film na poziomie fabuły i znaczeń przenośnych
- rozumie zasadę konstrukcyjną utworu
- wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje
- poznaje słownictwo właściwe dla języka sztuki filmowej
- umie krytycznie odnieść się do wypowiedzi artysty i teoretyków
- korzysta ze słowników i leksykonów
- umie nazwać emocje i przeżycia wynikające z odbioru filmu
- rozpoznaje nawiązania kulturowe i konfrontuje dzieło z innymi tekstami kultury np. plastycznymi lub filmowymi
- umie formułować samodzielnie propozycje interpretacyjne

Metody pracy:

- metody podające: wykład nauczyciela, prezentacja w Power Poincie
- metody problemowe: metoda analogii, pogadanka heurystyczna, dyskusja, burza mózgów
- metody praktyczne: praca w grupach, tworzenie tabeli, referaty

Środki dydaktyczne:

- film Rybczyńskiego
- prezentacja multimedialna (załącznik)

UWAGI DOTYCZĄCE REALIZACJI LEKCJI

- na początku lekcji uczniowie wraz z nauczycielem oglądają *Tango Z. Rybczyńskiego* z pakietu: *Filmoteka szkolna: Kino myśli*, t. 1
- wybrani na poprzedniej lekcji uczniowie korzystając z materiałów *Filmoteki szkolnej* oraz stron internetowych przygotowują krótkie wprowadzenie do lekcji: a. biografia twórcy, b. recepcja filmu
- po omówieniu danego aspektu filmu lub w trakcie zadawania uczniom pytań nauczyciel może wyświetlać odpowiedni slajd prezentacji

Przebieg zajęć:

CZĘŚĆ WSTĘPNA:

Wprowadzenie ucznia na temat postaci Zbigniewa Rybczyńskiego. (slajdy nr 2 i 3)

- Rybczyński jest jednym z najwszechstronniejszych i najbardziej niezależnych twórców w historii polskiego kina. Urodził się w 1949 roku w Łodzi. Po ukończeniu liceum plastycznego studiował na Wydziale Operatorskim. Jako operator filmowy (dyplom PWSFTviT w Łodzi, 1973 rok) realizował zdjęcia do filmów m.in. Andrzeja Barańskiego i Grzegorza Królikiewicza. Autorskie filmy animowane realizował jeszcze na studiach. W 1973 roku związał się ze Studium Małych

Filmoteka Szkolna

Form Filmowych "Se-Ma-For" w Łodzi, gdzie powstały m.in. *Kwadrat* (1972), *Plamuz* (1973), *Zupa* (1974), *Nowa książka* (1975), *Oj, nie mogę się zatrzymać* (1975), *Święto* (1976). Uczestniczył też w pracach awangardowej grupy twórczej Warsztat Formy Filmowej. W 1983 roku po zdobyciu Oscara za *Tango osiedlił się*

- USA, gdzie zainteresował się najnowszymi technologiami: systemem wysokiej rozdzielczości (High Definition) oraz animacją komputerową. W latach 1987-1992 pracował we własnym studiu "Zbig Vision", gdzie stworzył zarówno autorskie filmy eksperymentalne, m.in. *Schody* (1987), *Czwarty wymiar* (1988), *Orkiestra* (1990), *Kafka* (1992), jak i filmy reklamowe oraz wideoklipy; w 1987 roku otrzymał Srebrnego Lwa w Cannes dla najlepszego teledysku za *Imagine* (1986). W 1992 roku zmuszony był zamknąć studio. W latach 1994-2001 przebywał w Niemczech, pracując nad międzynarodowym eksperymentalnym ośrodkiem filmowym w Berlinie. Wykładał też w Kolonii. W 2001 roku powrócił do USA, gdzie pracuje nad nowymi programami komputerowymi dla potrzeb produkcji filmowej.

Krótki komentarz ucznia o recepcji filmu i nagrodach. (slajd nr 4)

Film wywołał furorę i zdobył w sumie 11 nagród w kraju i zagranicą. Grand Prix i nagrodę publiczności na festiwalach we francuskim Annecy i w hiszpańskim mieście Hueska, Grand Prix i nagrodę FIPRESCI w Oberhausen, nagrodę główną festiwalu filmów krótkometrażowych w Krakowie, wyróżnienie jury za nowatorstwo techniczne oraz nagroda publiczności w Ottawie nagrodę dla najlepszego filmu animowanego w fińskim Tampere, Oscara dla najlepszego krótkometrażowego filmu animowanego (pierwszy dla polskiego filmu)

Nauczyciel objaśnia uczniom technikę wykonania filmu. (slajd nr 5) (dodatkowo)

Ten 8-minutowy film Rybczyński robił przez 8 miesięcy, pracując po 16 godzin dziennie w studiu filmowym Se-Ma-For w Łodzi. Metodą live-action nakręcono 22 epizody poszczególnych czynności z aktorami. Na podłodze dekoracji narysowano trasy, którymi mieli przechodzić aktorzy, tak by w fazie zdjęć ograniczyć nachodzenie się na siebie sylwetek. Na osobnej taśmie nakręcono tło. Wywołano materiał z aktorami i wykonano z niego kopię. Z tego zrobiono maski (pojęcie fotograficzne). Przy pomocy reprojektora zamaskowano na celuloidach sylwetki postaci. Tło zostawiono wolne. Maski zostały sfotografowane. Później wywołano i zmontowano z takiej kolejności, w jakiej miały występować w filmie. Powstała z tego maska z sylwetkami postaci o takiej długości jak film, potrzebna od naeksponowania tła. Maskę założono do kamery razem z czystym negatywem jako bipak (taśma podwójnie założona w kamerze). Równocześnie na reprojektor założono naeksponowaną kopię tła. Po sfotografowaniu tła wyjęto z kamery maskę z czarnymi sylwetkami postaci, cofnię to negatyw do początku, założono na bipak nową maskę, która tym razem maskowała tło a zostawiała puste miejsca do naeksponowania postaci. Do reprojektora założono nakręcone 22 epizody z postaciami w pustych miejscach naeksponowano występujące w filmie osoby.

Rybczyński podkreśla, że niegdyś artyści byli intelektualistami i naukowcami zarazem. Uprawiając sztukę dokonywali odkryć na innych polach. Dziś artyści boją się technologii i nauki. Panuje też wśród nich przekonanie, że technika zabija kulturę. Rybczyński jest optymistą, uważa, że technika nie zabija sztuki, ale sztuka nie nadąża za techniką. Twórca ma na swoim koncie wiele wynalazków i patentów. Stworzył m.in. system komputerowej kontroli kamery pozwalający mu na fotografowanie kilku elementów obrazu osobno, w różnej skali, i łączenie ich w jeden płynny ruch. **(slajd nr 6 i 7)**

Nauczyciel dzieli grupę na dwie części - jedna ma w krótkiej dyskusji bronić tezy: „technologia zabija sztukę”, druga: „technologia wzbogaca sztukę”.

Pytanie do uczniów: Jak myślicie, dlaczego *Tango* znalazło się w module „Kino myśli”?

Niektóre filmy oprócz rozrywki prowokują również do intelektualnej refleksji zarówno nad sensami jak i nad strukturą formalną dzieła.

ANALIZA I INTERPRETACJA FILMU:

Pytanie do uczniów: W jakiej przestrzeni dzieje się akcja filmu? (scena do analizy 1)

W skąpo umeblowanym pokoju z trzema parami drzwi i jednym oknem. Podłoga w pomieszczeniu jest drewniana, a ściany obite są niebieską tapetą w powtarzalny, abstrakcyjny wzór. W pokoju znajdują się: trzy taborety, łóżko, mały okrągły stół, regał ze sklejką i dziecięce łóżko ze sztachtkami. Widać trzy ściany, czwarta jest usunięta jak w teatrze, aby widz mógł obserwować wydarzenia wewnątrz. (slajd nr 8)

Komentarz nauczyciela: Z uwagi na eksperymentalny charakter filmu Rybczyńskiego nie sposób streścić, bo jest on pozbawiony tradycyjnej fabuły i chronologii, wydaje się sztuczny i wyizolowany.

Uczniowie z pomocą nauczyciela przypominają sobie wszystkie pojawiające się w filmie postacie, charakteryzują je i określają wykonywane przez nie czynności. (najlepiej jeśli film zostaje puszczone jeszcze raz i każdy z uczniów ma przydzieloną konkretną osobę do obserwowania).

CHARAKTERYSTYKA OSOBY	CZYNNOŚĆ
chłopiec w koszulce i szortach	wchodzi przez okno po piłkę, którą wcześniej wrzucił do pokoju i wychodzi z powrotem przez okno
kobieta ubrana w różową podomkę	wchodzi przez drzwi 1 z niemowlęciem na rękach, siada na taborecie, karmi dziecko piersią i odkłada je do łóżeczka, następnie wychodzi z pokoju
mężczyzna w czarnej marynarce, w rękawiczkach i z czarnymi okularami	wchodzi przez okno, kradnie paczkę pozostawioną na regale i wychodzi z powrotem przez okno
mężczyzna w czerwonym płaszczu i w czerwonym kapeluszu	wchodzi przez drzwi 2, pozostawia paczkę na regale, zdejmuje płaszcz oraz kapelusz i wychodzi przez drzwi 3
dziewczynka w galowym stroju	wchodzi przez drzwi 1 siada przy stole, wyjmując zeszyt i odrabia lekcje, potem staje na taborecie i puszcza przez okno papierowy samolot
kobieta	wchodzi przez drzwi 1 i stawia na stole zupę
mężczyzna w białym podkoszulku	wchodzi przez drzwi 3 i zjada postawioną na stole zupę
młodzieniec w białej koszulce i czerwonym slipkach	wchodzi przez drzwi 3, gimnastykuje się, a potem staje na jednym z taboretów na głowie
kobieta w beżowym płaszczu	wchodzi przez drzwi 2 z siatką z zakupami, stawia zakupy na dole regału, podchodzi do stołu, wyjmując portfel i przelicza pieniądze, następnie wychodzi drzwiami 1
mężczyzna w swetrze i jeansach	wchodzi przez drzwi 2, staje na stole i próbuje

Filmoteka Szkolna

	zmienić żarówkę, niestety spada ze stołu, wstaje i odchodzi kulejąc do drzwi 3
kobieta w sukience i fartuchu	wchodzi przez drzwi 3 z deską z rybą, podchodzi do stołu i zaczyna patroszyć rybę, następnie wychodzi przez drzwi 1
młoda, naga kobieta, ma jasne włosy i buty na wysokim obcasie	wchodzi przez drzwi 3, podchodzi do regału, bierze sukienkę oraz majtki, siada na łóżku i ubiera się, następnie wychodzi drzwiami 2
mężczyzna z szeroką blaszaną rurą, metalowym wiadrem i starym sedesem	wchodzi przez drzwi 3, przechodzi przez pokój i wychodzi drzwiami 2
starszy mężczyzna, policjant	wchodzi przez drzwi 3, podchodzi do regału, zakłada mundur i czapkę, czyści buty, sprawdza kajdanki i wychodzi drzwiami 2
kobieta w chustce na głowie, ze szczotką owiniętą w szmatę	wchodzi przez drzwi 1, sprząta i zabiera przyniesione przez gości kwiaty, myje sufit szmatą i wychodzi drzwiami 1
pijany mężczyzna z zakrwawionym czołem, w szarym, brudnym garniturze	wchodzi przez drzwi 2, popija z flaszki wódkę i wychodzi drzwiami 1
mężczyzna z kobietą, on w garniturze i z torbą, ona w sukience	wchodzą przez drzwi 2, on niesie róże, ona wyjmuje dziecko z łóżeczka, siada z nim przy stole, potem nosi go wokół stołu na rękach, na końcu odkładają dziecko do łóżeczka i wychodzą przez drzwi 2
mężczyzna z kobietą	wchodzą przez drzwi 2, całują się oparci o ścianę, potem kochają się na łóżku, a następnie wybiegają przez drzwi 3
kobieta w spódnicy w kratę z niemowlęciem	wchodzi przez drzwi 3, kładzie dziecko na łóżku i przewija je, następnie wychodzi przez drzwi 2
starszy mężczyzna w szlafroku, w kapciach i z gazetą w ręku	wchodzi przez drzwi 3, kilkakrotnie w nie puka, następnie siada przy stole i czyta gazetę, wychodzi przez drzwi 3
mężczyzna w meloniku	wchodzi przez drzwi 3, tresuje psa, siada na chwilę na taborecie, a potem wychodzi przez drzwi 1
staruszka w czerni	wchodzi przez drzwi 1, podchodzi do regału, popija tabletkę na ból głowy, potem kładzie się na tapczanie na wznak, po chwili wstaje, bierze piłkę wrzuconą przez chłopca i wychodzi przez drzwi 2

Pytanie do uczniów: Co jest charakterystycznego w zachowaniach postaci?

Filmoteka Szkolna

Postaci zachowują jakby były same w pokoju. Wszystkie wykonują ściśle określone czynności

- wychodzą, aby natychmiast pojawić się ponownie i powtórzyć dokładnie to samo. Ich drogi jakimś cudem tak się przecinają, że nigdy nie dochodzi do kolizji. (slajd nr 9)

Komentarz nauczyciela: Według Rybczyńskiego realizm oznacza naśladowanie rzeczywistości. Imitację. Imituje się uczucia, stosunki między ludźmi, stosunki seksualne. Powstaje uproszczony, schematyczny obraz rzeczywistości. (slajd nr 10)

Szczerze mówiąc byłoby wspaniale mieć taką technikę, żeby móc robić obrazy, całkiem dowolne sceny, dowolne pejzaże, dowolne dekoracje. Uwolnić się od rzeczywistości. Od tak zwanego realizmu, który realizmem wcale nie jest. Od realizmu sytuacji istniejącej tylko i wyłącznie w danym miejscu

- czasie, bo rzeczywistość jest w nas, a nie w 'obiektywnym' świecie. Świat istnieje w naszej wyobraźni, w naszym doświadczeniu, we wspomnieniach, przypuszczeniach, obawach.

Swobodna rozmowa z uczniami: Czy sztuka powinna imitować rzeczywistość, czy dążyć do jak największej autonomii?

Pytanie do uczniów: Czy można się zgodzić z następującym stwierdzeniem Rybczyńskiego: *"Uważam, że tradycyjne kino przeżyło się. [...] język filmowy zuniformizował się. Ukształtowały się pewne schematy inscenizowania i fotografowania określonych sytuacji fabularnych, schematy, poza które, w gruncie rzeczy, nie sposób wyjść. Widz nabrał pewnych przyzwyczajeń i nie rozumie, jak mu się opowiada inaczej"*? (slajd nr 11)

Swobodna rozmowa z uczniami: Jakie to schematy i w jaki sposób *Tango* stanowi próbę ich przewyżnienia? Czy za sprawą tego utworu możemy zobaczyć, uzmysłowić sobie coś, czego nie da się wyrazić w filmie za pomocą tradycyjnych środków?

Uczniowie wypowiadają pierwsze skojarzenia związane z filmem. Jeden z uczniów zapisuje je na tablicy.

np. ruch, powtarzalność, codzienność, alienacja, życie, relacje międzyludzkie

Swobodna rozmowa z uczniami na temat nastroju filmu.

Komentarz nauczyciela: *Tango* interesowało Rybczyńskiego przede wszystkim jako problem techniczny. Zwyczajne odegranie tego przez aktorów byłoby niemożliwe, a nawet jeśli się udało, nie można by uzyskać absolutnej mechaniczności akcji. Wielu krytyków uważa więc, że należy być ostrożnym z doszukiwaniem się w filmie jakiś głębszych intencji filozoficznych. Sam Rybczyński zresztą zapytany w jednym z wywiadów, co oznacza *Tango* odpowiedział, że absolutnie nic. My jednak spróbujemy poszukać w filmie jakiś znaczeń, wychodząc z założenia, że sens może objawiać się dopiero w odbiorze.

Swobodna rozmowa z uczniami na temat możliwych interpretacji filmu.

Po dyskusji nauczyciel zbiera pomysły uczniów i szczegółowiej omawia kilka wybranych np.:

Opowieść o życiowej nudzie i jałowości codziennej egzystencji

Filmoteka Szkolna

Postacie prezentują pełny zakres funkcji życiowych: jedzenie, karmienie, ubieranie się, spółkowanie, sprzątanie. Życie wydaje się w takim ujęciu nie mieć żadnego celu, jest jedynie ciągiem nic nieznaczących, banalnych czynności.

Krytyka stagnacji i powtarzalności ludzkiego życia

Pytanie do uczniów: Jakie funkcje ma powtórzenie zastosowane w dziele?

Powtórzenie zastosowane w *Tangu* ukazuje nasze życie jako uwarunkowane genetycznie przez stałe następstwo faz. Jesteśmy uczestnikami powtarzającego się wciąż od nowa tego samego cyklu i przyczyniamy się zgodnie z zasadą przetrwania gatunku do jego powtarzalności.

Pytanie do uczniów: Która z ksiąg biblijnych podejmuje temat powtarzalności ludzkiego życia? Przypomnijcie cytaty najlepiej wyrażający tę refleksję.

Księga Koheleta – „*nic nowego pod Słońcem*” – cytat ten pojawia się również w powiastce filozoficznej Diderota „Kubuś Fatalista i jego Pan”.

Pytanie do uczniów: Jaka obecna w kulturze koncepcja czasu podkreśla aspekt przemijalności?

Koncepcja czasu cyklicznego (w odróżnieniu do czasu linearnego) oparta na idei koła. Akcentuje ona wieczną obecność, widzi przestrzeń jako czas i czas jako przestrzeń. Charakterystyczna jest dla wyobrażeń mitycznych i ludowych.

Historia życia ludzkiego, które zawsze musi się zakończyć śmiercią

o filmie można obserwować synchronicznie cały cykl życia ludzkiego: od niemowlęctwa do starości. Jesteśmy obdarzeni pamięcią i świadomością własnego istnienia oraz wiedzą o tym, że u kresu czeka nas śmierć. Ta świadomość śmierci ma wymiar tragiczny.

Obraz izolacji ludzi we współczesnym świecie

Każdy z bohaterów jest pochłonięty swoimi czynnościami, ignoruje wszystkich pozostałych. Ludzie nie mają ze sobą kontaktu, nie rozumieją się. Mimo że żyją blisko siebie tak naprawdę są samotni.

Opowieść o potrzebie intymności, spokoju, samotności w świecie, w którym jesteśmy skazani na ciągłe przebywanie z innymi.

Ludzie najbardziej intymne czynności (kochanie się, ubieranie się, karmienie dziecka) zmuszeni są wykonywać przy innych. Brakują im chwil samotności, czasu dla samego siebie. Są wciąż atakowani przez różnego rodzaju bodźce bądź w kontaktach z innymi bądź za sprawą mediów.

Prezentacja "pamięci miejsca", w którym można odtworzyć wszystkie dziejące się tu niegdyś wydarzenia

Każde miejsce przechowuje w sobie ślad wydarzeń, które w nim zaistniały.

Prezentacja ludzi jako uczestników „teatru życia codziennego”

Ludzie w kontaktach z innymi ciągle grają, zachowując się według utartych schematów. Są nie sobą, ale matkami, kochankami, babkami, przedstawicielami swoich zawodów itd.

Pytanie do uczniów: Który ze znanych wam pisarzy wielokrotnie podejmował w swej twórczości temat odgrywania ról i nakładania innym gęby?

Gombrowicz np. w *Ferdydurke* lub *Trans-Atlantyku*

Obraz egzystencji ludzkiej jako wielości, równoległych biografii

W naszej świadomości obecne są głosy innych oraz wiele głosów nas samych. Żyjemy nosząc w sobie przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Na nasz wewnętrzny świat składają się nie tylko wydarzenia zaistniałe, ale także marzone, śnione, rozważane, ale odrzucone i wiele innych. I dopiero te wszystkie elementy myślenia i emocji składają się na naszą rzeczywistość, która nie ma nic wspólnego z fotograficzną rejestracją.

Pytanie do uczniów: Który ze znanych wam twórców zwracał uwagę na fakt, że nosimy w sobie wiele głosów – usłyszanych, przeczytanych itd.

Dostojewski – psychologia postaci ukazana za pomocą narracji polifonicznej

Przykładowe pytania dodatkowe:

Pytanie do uczniów: Jak rozumiecie fragment filmu, w którym kiedy jedna z osób próbuje włączyć światło, pada porażona prądem z wielkim, komicznym krzykiem?

Pytanie do uczniów: Co dzieje się w finale filmu? Jak interpretujecie takie zakończenie? (scena do analizy 2)

W finale stopniowo i niedostrzegalnie znikają wszystkie postacie; pozostaje tylko stara kobieta w czerni, która budzi się jakby z dziwnego snu. (slajd nr 12)

Nauczyciel zwraca uwagę na uniwersalizm filmu Rybczyńskiego - nie ma w nim w ogóle słów, jest jedynie muzyka.

Pytanie do uczniów: Jaką funkcję pełni w tym filmie ścieżka dźwiękowa?

Bohaterowie wykonujący wciąż te same ruchy i zajmujący się prozaicznymi czynnościami wydają się tańczyć w rytm muzyki. Poza tym wykorzystanie tanga w ścieżce dźwiękowej oraz nazwy tango w tytule wydaje się odsyłać do dramatu Mrożka.

Pytanie do uczniów: W jakich znanych wam tekstach literackim pojawia się motyw tańca?

Pan Tadeusz Mickiewicza (finałowy polonez), *Wesele* Wyspiańskiego (chocholi taniec), *Popiół i diament* Andrzejewskiego (taniec w hotelu).

KONTEKSTY: (część zajęć dodatkowa – jeśli starczy czasu)

Nauczyciel zwraca uwagę na wielość nawiązań i inspiracji obecnych już w *Tangu*, a bardzo wyraźnie w późniejszych dziełach.

Pytanie do uczniów: Czy zgadzacie się ze stwierdzeniem Rybczyńskiego: „*Mam coraz większy podziw dla systemów społecznych istniejących w dalekiej przeszłości, które dawały pole dla indywidualnych wizji. Alegoria. Ukryte znaczenia. Podwójny język. Symbol. Wartość intelektualna obrazu. To są rzeczy nieobecne dziś w sztuce*”? (slajd nr 13)

Uczniowie z pomocą nauczyciela szukają cech wspólnych twórczości Rybczyńskiego i innych znanych im myślicieli i artystów.

INSPIRACJE FILOZOFICZNE	slajd nr 14
Henri Bergson (la duree-teoria trwania)	koncepcja czasu i przestrzeni
Andre Bazin	konkluzja na temat przełomowego znaczenia fotografii i filmu w dziejach realizmu
INSPIRACJE MALARSKIE	slajdy nr 15-22
Hieronim Bosch	ukazywanie conditio humana (kondycji człowieka)
Leonardo da Vinci	wynalazczość, łączenie sztuki z techniką
Pieter Bruegel	pragnienie opowiedzenia w jednym dziele całego świata
Maurits Cornelis Escher	multiplikacje przestrzeni
Rene Magritte	niejednoznaczne przestrzenie, zmiany proporcji
Salvador Dali	wielopłaszczyznowe rozwiązania, refleksja nad czasem
INSPIRACJE LITERACKIE	slajdy nr 23-24
<i>Księga Koheleta</i>	motyw przemijania
James Joyce	połączenie własnej przestrzeni symbolicznej z drobiazgową rzeczywistością, niejednoznaczność interpretacji
Witkacy	hiperbolizacja, nagromadzenia, absurd
Sławomir Mrożek	motyw tanga, taniec ludzi bezwolnych
Tadeusz Kantor	aktorzy są kukłami, tematyka śmierci
INSPIRACJE FILMOWE	slajdy nr 25-28
George Méliès	skłonność do drwiny i ironii, specyficzny typ wyobraźni plastycznej, predyspozycje wynalazcze, fascynacja multiplikacją, (jeden z filmów Rybczyńskiego <i>Pojedynek</i> została nakręcony według niezrealizowanego scenariusza Mélièsa)

Walt Disney	stworzenie własnej rzeczywistości, autonomicznego świata
Charlie Chaplin	niechęć do imitowania rzeczywistości
Luis Buñuel	elementy surrealizmu połączone z humanistycznym przesłaniem (jeden z filmów Rybczyńskiego <i>Dyskretny urok dyplomacji</i> nawiązuje do filmu Buñuela)
Norman McLaren	poszukiwanie nowych trików

Pytanie do uczniów: W jaki sposób według was twórca realizuje w *Tangu* swoją deklarację: „Czytałem kiedyś, jeszcze w Polsce, traktat o malarstwie Leonarda da Vinci. Było tam takie zdanie: tworząc obraz, musisz zacząć od tego, co jest cieniem, najgłębszą czernią. A to dlatego, że przechodząc od czerni do światła, można dać nieskończoną ilość odcieni. A gdy zaczniesz od światła, zabraknie ci czerni. To jest uwaga, do której stosuje się w większości moich pomysłów.”? (slajd nr 19)

Swobodne wypowiedzi uczniów.

PRACA DOMOWA:

Zamieście na forum internetowym *Filmoteki szkolnej* przemyślany i poprawny językowo komentarz na temat *Tanga* zestawiając go z wybranym przez was innym dziełem kultury. (około 200 słów).

PRACA DOMOWA DLA CHĘTNYCH (na ocenę celującą):

Stwórzcie krótką animację (30 do 60 sekund) w technice wycinankowej korzystając z fotografii swojej rodziny. Do zmontowania waszej animacji możecie użyć np. programu Windows Movie Maker (PC) lub iMovie (Mac). /Nauczyciel lub wybrany wcześniej uczeń objaśnia klasie, w jaki sposób można wykonać film animowany w technice wycinankowej/.

Bibliografia:

- Mostin-Popławska A., *Tango*, w: *Filmoteka szkolna: Kino myśli*, t. 1, oraz komentarz prof. TLubelskiego
- M. Giżyński, *Nie tylko Disney*, W-wa 2000, roz. Zbig
- *Polski film animowany*, red. M. Giżycki i B. Zmudziński, W-wa 2008, s.
- *Zbigniew Rybczyński - Podróżnik do krainy niemożliwości*, red.: Zbigniew Benedyktowicz, Warszawa 1994
- Ryszard W. Kluszczyński, *Zbigniew Rybczyński - nowe obszary widzenia [w:] Kino polskie*
- *trzynastu sekwencjach*, red.: Ewelina Nurczyńska-Fidelska, Kraków 2005
- Sylwetka Zbigniewa Rybczyńskiego na www.culture.pl
- Sylwetka Zbigniewa Rybczyńskiego na www.blowup.pl
- *Tango* na www.filmpolski.pl
- *Zbigniew Rybczyński. Wideo, ergo sum*. Tadeusz Szczepański, culture.pl
- *Rybczyński Vision. W stronę nowego widzenia*. Piotr Zawojski
- *Rozmowa ze Zbigniewem Rybczyńskim*. Rozmawiał Łukasz Kałębasiak, gazeta.pl. Katowice, 28.11.2006
- *Zbig Vision* strona firmy produkcyjnej Zbigniewa Rybczyńskiego